

III. ATALA. Immunonutrizioa

07. gaia

Nutrieentek eragindako erantzun immunearen modulazioa

NUTRIZIOA ETA SISTEMA IMMUNEA

Behar **minimoak**
hazkuntza- eta
ugalketa-maila
handienak
lortzeko

NUTRIZIOA

Immunomodulazioa

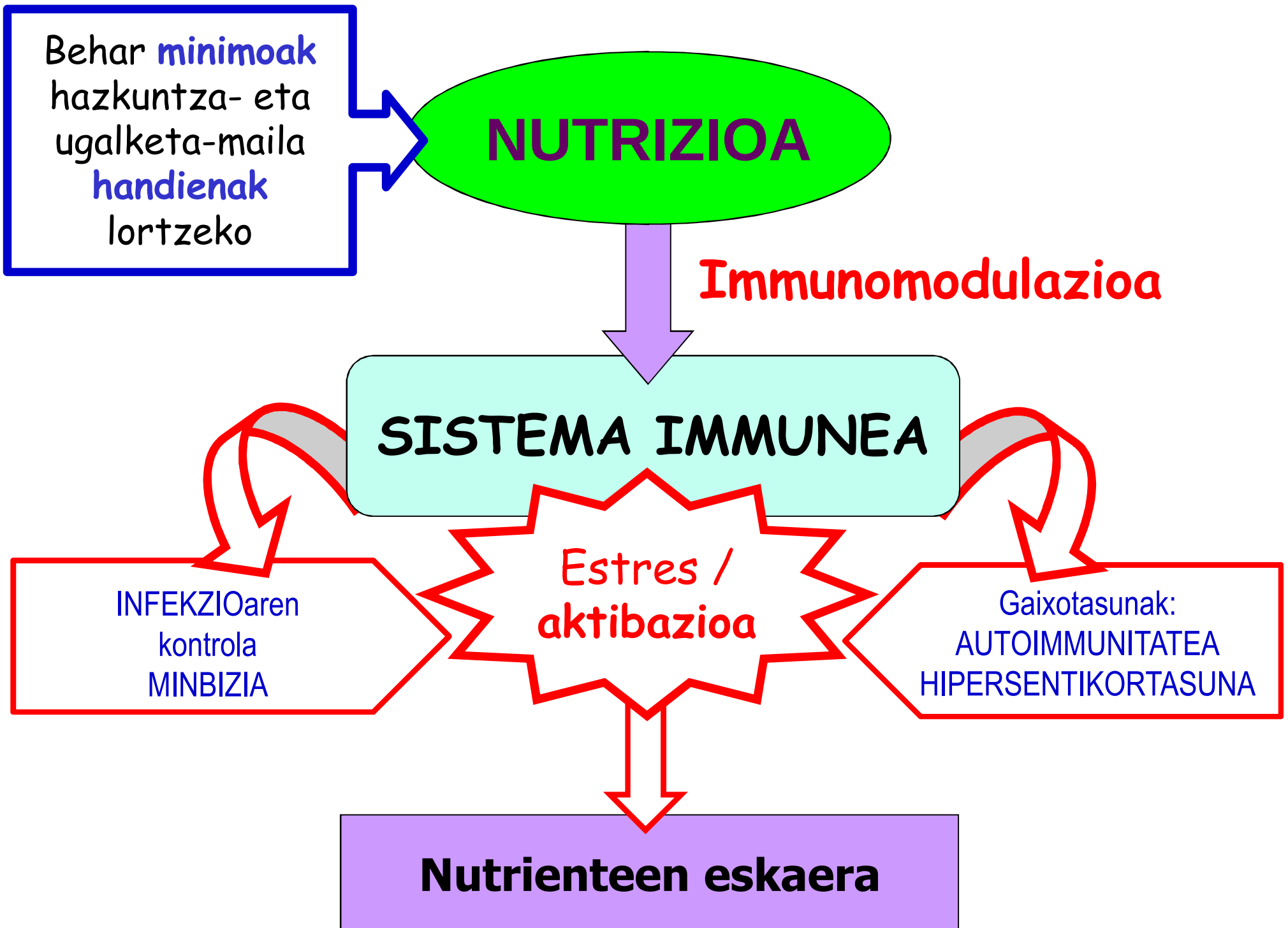
SISTEMA IMMUNEA

INFEKZIOaren
kontrola
MINBIZIA

**Estres /
aktibazioa**

Gaixotasunak:
AUTOIMMUNITATEA
HIPERSENTIKORTASUNA

Nutrienteen eskaera

Nutrizioa eta sistema immunea: **interakzioak**

**Nutrizioaren inpaktua
immunitatean:**

immunitatean eragiten duten
nutrizioaren mekanismoak

**Erantzun immunearen inpaktua
nutrienteen beharrean:**

nola eragiten du estres immunologikoak
nutrienteen eskaeran?

Behar **minimoak**
hazkuntza- eta
ugalketa-maila
handienak
lortzeko

NUTRIZIOA

Immunomodulazioa

SISTEMA IMMUNEA

Immunitatean
nutrizioaren inpaktua:
immunitatean eragiten
duten nutrizioaren
mekanismoak

Nutrizioa eta sistema immunea: **interakzioak**

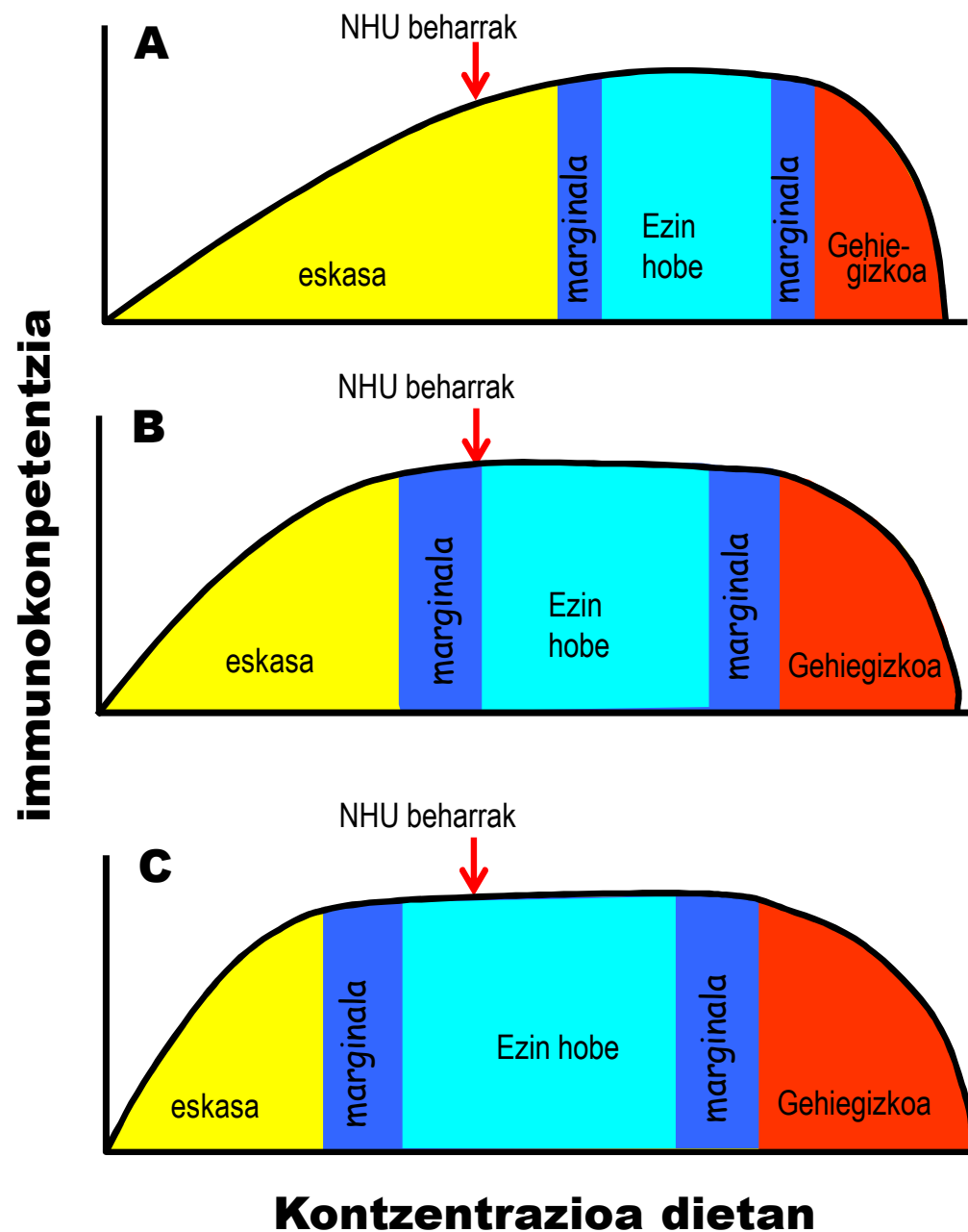
Nutrizioaren inpaktua immunitatean:

- **Nutrientek eragindako erregulazio zuzena**
- Sistema endokrinoak eragindako modulazio ez-zuzena
- Substratuaren erabilgarritasunak eragindako erregulazioa
- Sistema immuneak eragindako patologiaren modulazioa
- Immunitate nutrizionala

Nutrientek eragindako erregulazio zuzena

Nutrienten behar optimoak
Hazkuntza eta Ugalketarako
(NHU) eta patologiak ekiditeko

- A. Behar nutrizionalak NHU baino handiagoak immunokonpetentzia lortzeko
- B. Behar nutrizionalak eta NHU berdinak immunokonpetentzia lortzeko
- C. Behar nutrizionalak NHU baino txikiagoak immunokonpetentzia lortzeko

Nutrientek eragindako erregulazio zuzena

- ✓ Funtsezko nutrientek eta ez-funtsezkoek eragina dute erantzun immunearen erregulazioan, zelulen arteko eta zelularen barruko komunikazioak alda ditzaketelako.
- ✓ Nutrientek behar arruntetik gora badaude, garrantzi txikia dute odol eta ehun mailaren aldaketak minimoak direlako.
- ✓ Salbuespenak hurrengoak dira: gantz azido polinsaturatuak (PUFA) eta E, A eta D bitaminak.

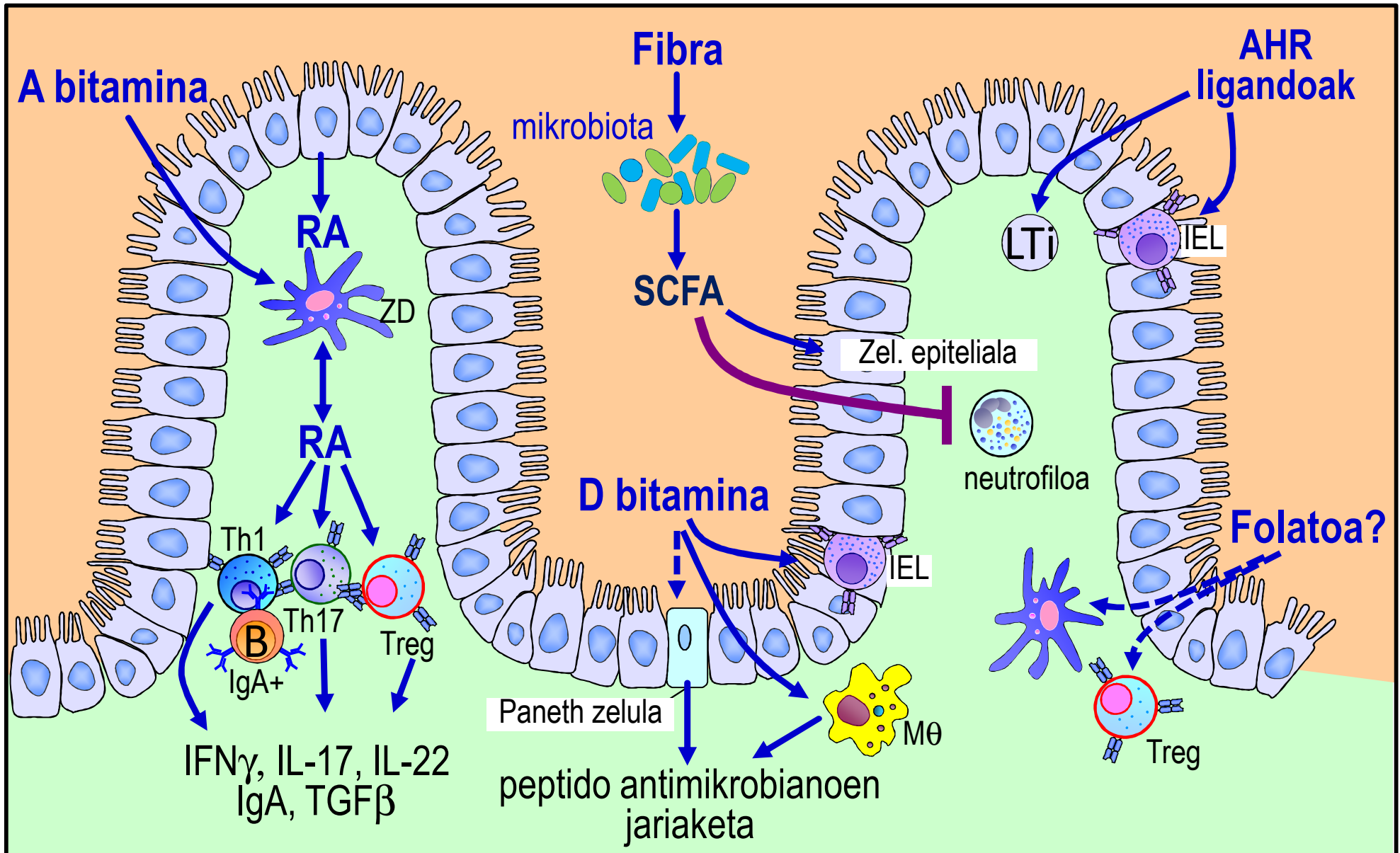

Immunoeskasiak nutrienteen eskasietan

Clinical characteristics	Primary nutrient deficiency	Associated nutrient deficiency	Immune system	Immune response
Wasting, stunting, ↓ weight for height, growth (z score), nongenetic short stature	Protein calorie deficiency (marasmus)	Zinc, magnesium, selenium, copper, iron, vitamin A	Thymic atrophy, ↓ lymph nodes, tonsils, T cells, ↑ IgA, IgG is normal or ↑	↓ Skin test reactivity; ↓ cytokine response; might respond to vaccines; risk of bacterial, viral, parasitic, opportunistic infections
Moon face, edema, apathy, ↓ muscle mass, hepatomegaly, anemia	Protein deficiency (kwashiorkor)	Zinc, magnesium, selenium, copper, iron, vitamin A	Altered T-cell subsets, ↑ IgA, IgG is normal or ↑	↓ Skin test reactivity; ↓ cytokine response; might respond to vaccines; risk of bacterial, viral, parasitic, opportunistic infections
Diarrhea, skin lesions, infections, alopecia, poor wound healing	Zinc	Rarely iron, copper	Lymphopenia, thymic atrophy, altered T-cell subsets	↓ Skin test reactivity, ↓ cytokine response
Anemia, pallor, spoon-shaped nails, pica, infections	Iron	Zinc	T-cell defects, ↓ IgG levels, ↓ phagocytic activity	↓ Cytokine response, risk of parasitic and opportunistic <i>Candida</i> species infections
Neutropenia, anemia	Copper	↑ Zinc (might be causative)	Lymphopenia	Reduced IL-2 response
Muscle aches and pains, cardiomyopathy, infections	Selenium	Not reported	↓ Antioxidant defense	↑ Viral virulence
Xerophthalmia, keratomalacia, diarrhea and respiratory infections	Vitamin A	Zinc	Lymphopenia, ↓ mucosal barrier function	↓ T-cell response, especially T _H 2, ↓ phagocytic cell and NK cell function
Neurologic symptoms, atopic disease with ↑ IgE	Vitamin E	Selenium	↓ Antioxidant defense ↑ IgE levels	↑ PGE ₂ production, ↑ viral virulence
Scurvy, purpura, petechiae, hyperkeratotic lesions, recurrent furunculosis, stress exercise	Vitamin C	Not reported	↓ Plasma glutathione	↓ Phagocyte function, risk of infections

Cunningham-Rundles, (J Allergy Clin Immunol. 2005;115:1119-28.)

Nutrienten eta dietatik eratorritako faktoreen eragina hesteko immunitatean

Desnutrizioa eta Sistema Immunea

Mikronutrienteen eskasiak berdin eragiten du erantzun immune humoralean zein zelularrean.

Patogenoek, oportunistek eta beraktibazioek eragindako infekzioen gehikuntza

Desnutrizio kaloriko-proteikoa

Marasmo- Kwashiorkor

Kwashiorkor

Haurdunaldian, jaioberrialdian eta hasierako (lehenengo) haurtzaroan kritikoa da immunitate-sistemaren garapenerako.

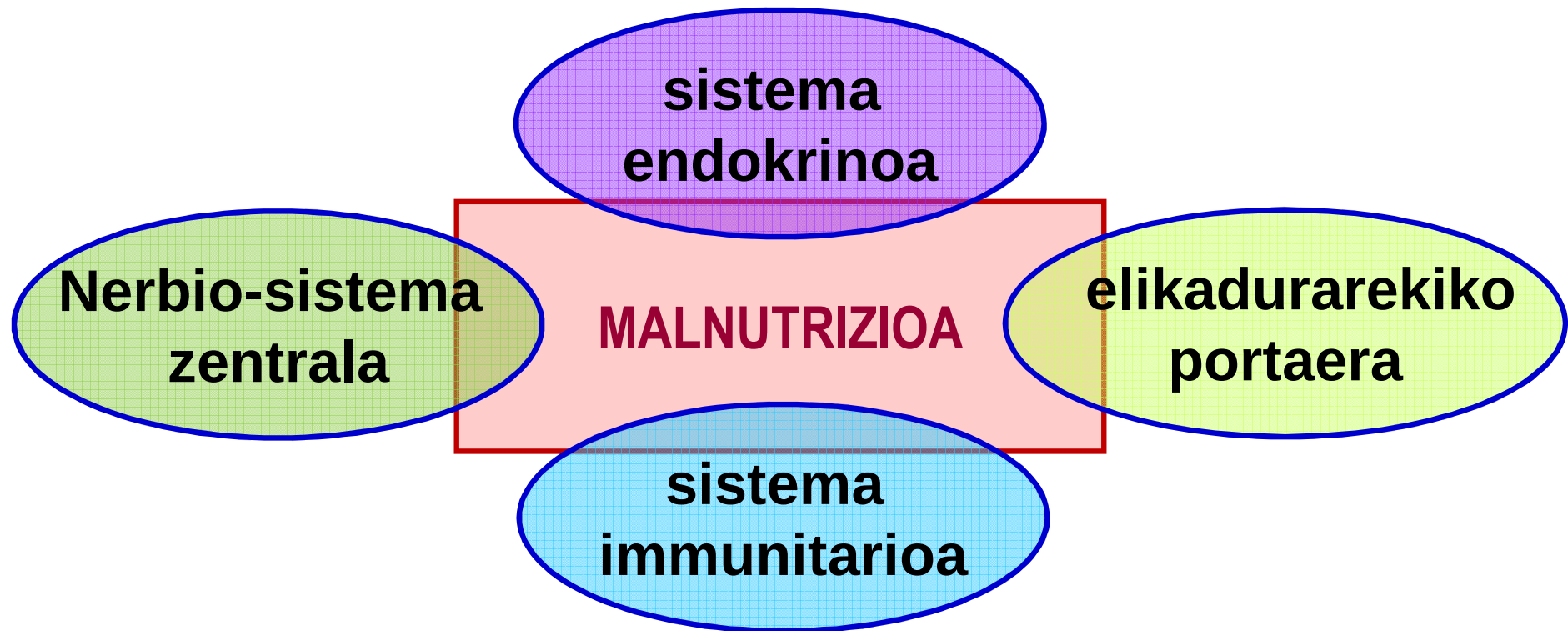
Marasmus

Hurrengoak daude bereziki kaltetuak: immunitate-zelularra, timoaren garapena eta T-oroimena.

Sistema endokrinoak eragindako modulazio ez-zuzena

- ✓ Kalorien kopuruak eta kaloria/proteina erlazioak eragina du intsulina, glukagona eta kortikoideetan.
- ✓ Hazkuntza-hormonak TNF gutxitzen du.
- ✓ Baraualdi luzeek kortikosteroideoak gehitzen dute eta erantzun immunea gutxitzen dituzte.

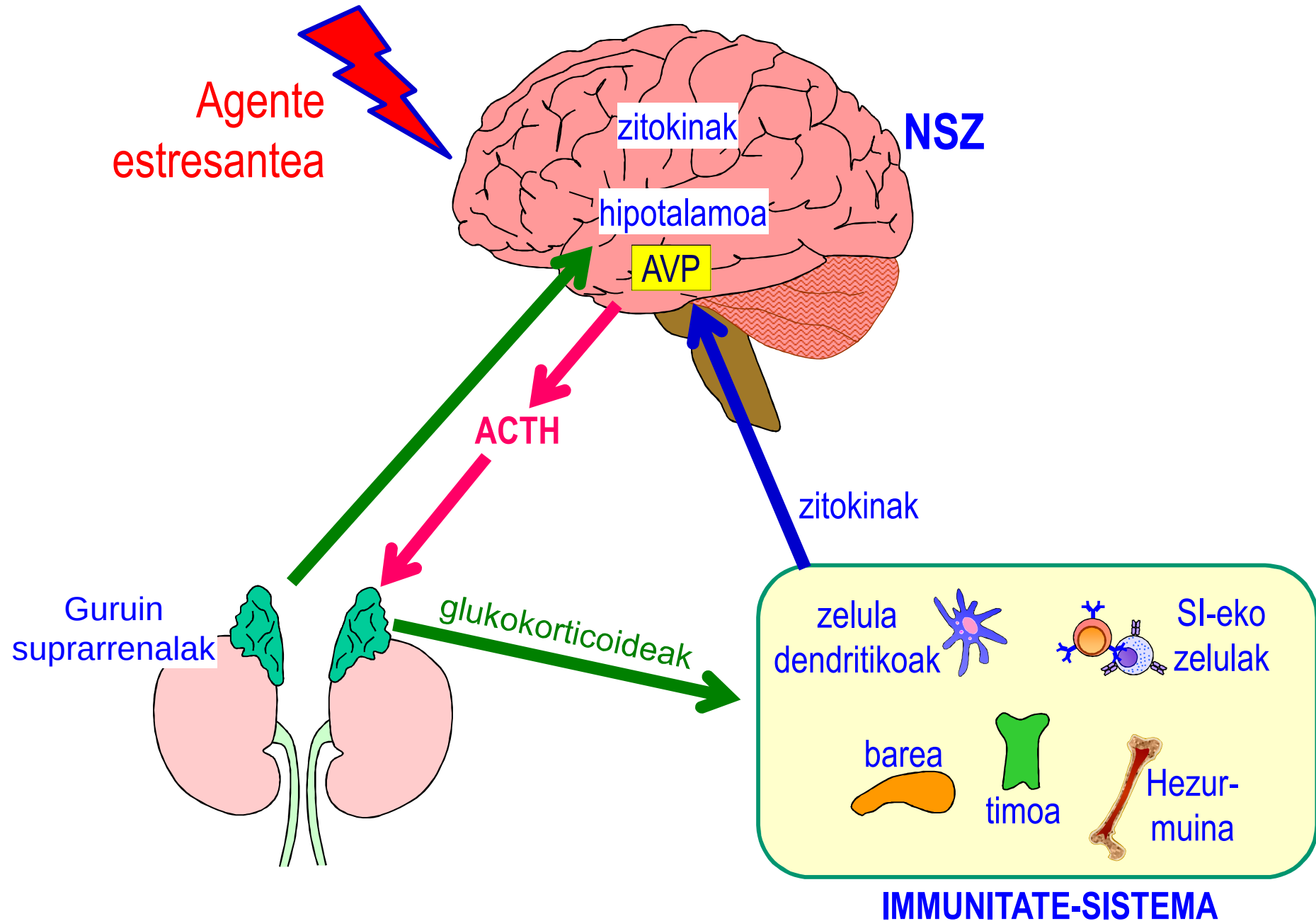

Substratuaren erabilgarritasunak eragindako erregulazioa

- ✓ Nutriente gehiengoen mailak hazkuntza eta ugalketa optimizatzen dute. Sistema immuneak behar dituen nutrienteen beharrak mugatuak (txikiak) dira eta maiz beteta daude.
- ✓ Sistema immunearen nutrienteengatiko lehentasuna haztekoa edo ugaltzekoa baino handiagoa da.
- ✓ Nutriente trazen eskasia larriek sistema immunean kalteak eragiten dituzte.
- ✓ Nutrienten eskasia moderatuek ez dute kalterik eragiten.
- ✓ Substratuen murriztasuna gertatzen denean immunitate-sistemak lehentasuna dauka.

Garunaren eta immunitate-sistemaren arteko komunikazioa: zitokinen *feedback*

Balio nutrizionala

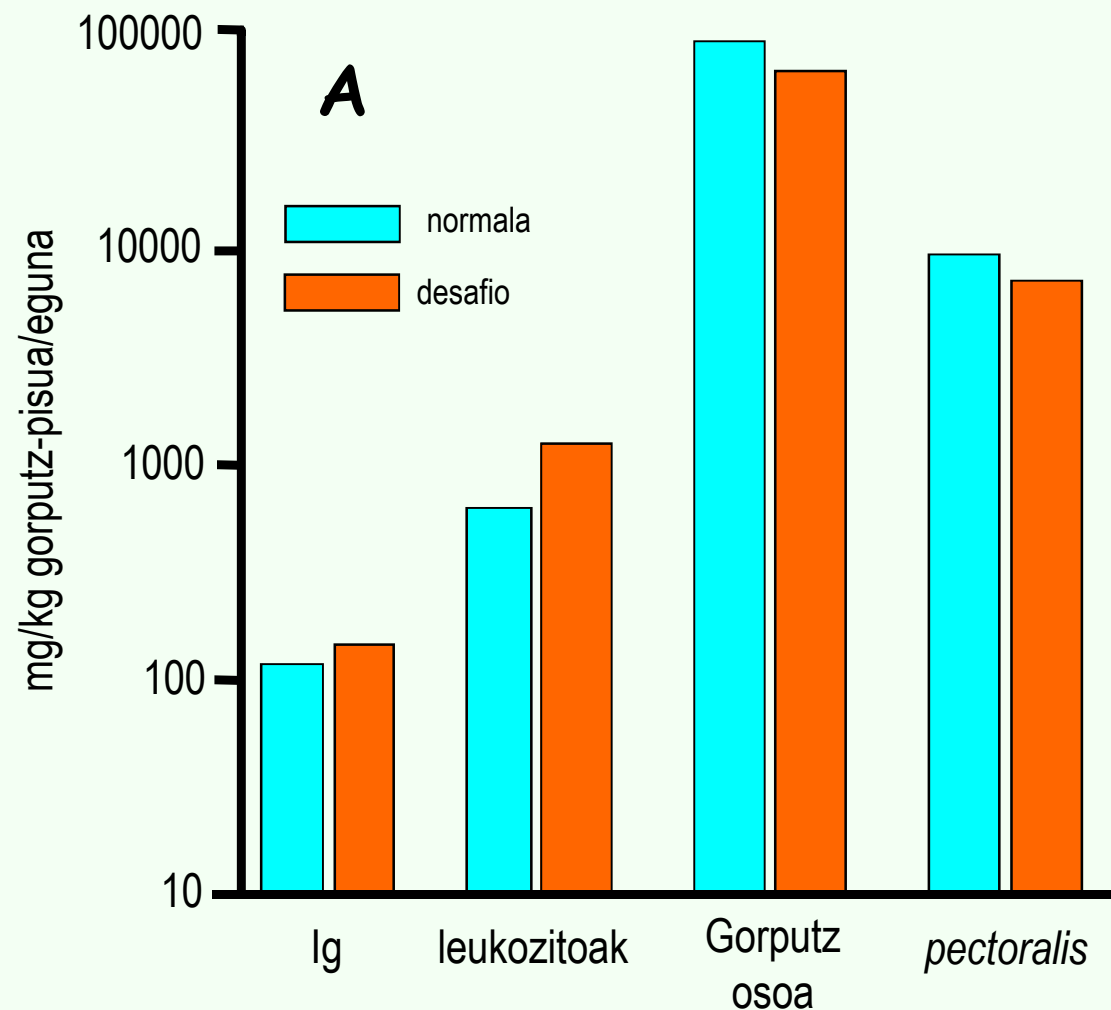
Immunitate-sistemak gorputzeko pisuari egiten dion ekarpena $\leq$ % 3-4 da, hezur-muineko osagaiak, zelulak eta linfa-ehuna barne daudela.

Hiperimmunizazioa gertatzen denean serumeko proteina totalak % 25 gehitzen dira.

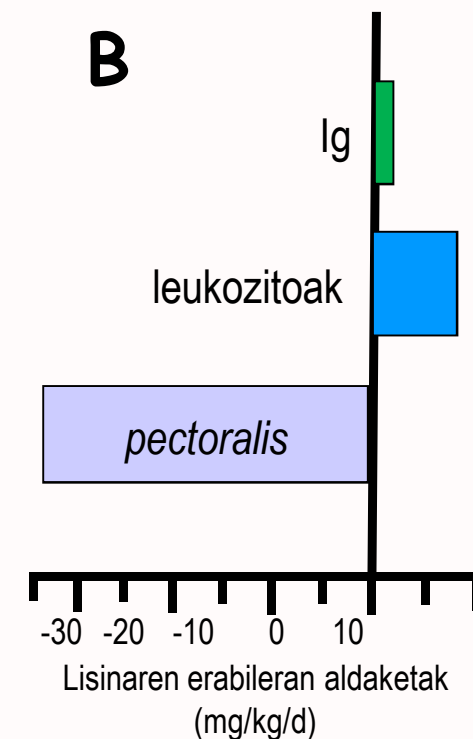
Immunitate-sistemaren nutrienteekiko lehentasuna

- Zelula-mintzean dauden proteina garraiatzaileen kontzentrazioetik eta afinitatetik ondorioztatzen da. Neuronetan eta eritrozitoetan antzeko garraiatzaileak erabiltzen dira.
- Fase akutuko proteinek beste ehun batzuetako nutrienteak mugiarazten dituzte, batez ere muskuluen eta gibealeko ehunetatik.
- Immunokonpetentzia-indizea mikronutrienteen (adibidez aa) eta energiaren beharraren adierazle moduan erabiltzen denean, hazteko eta ugaltzeko beharren estimazio baxua ateratzen da.

A. Immunoglobulinen eta linfuzitoen masa erlazionatuta bularraldeko muskuluen hazkuntzarekin oilazko gazte eta osasuntsuetan desafio antigeniko batean.

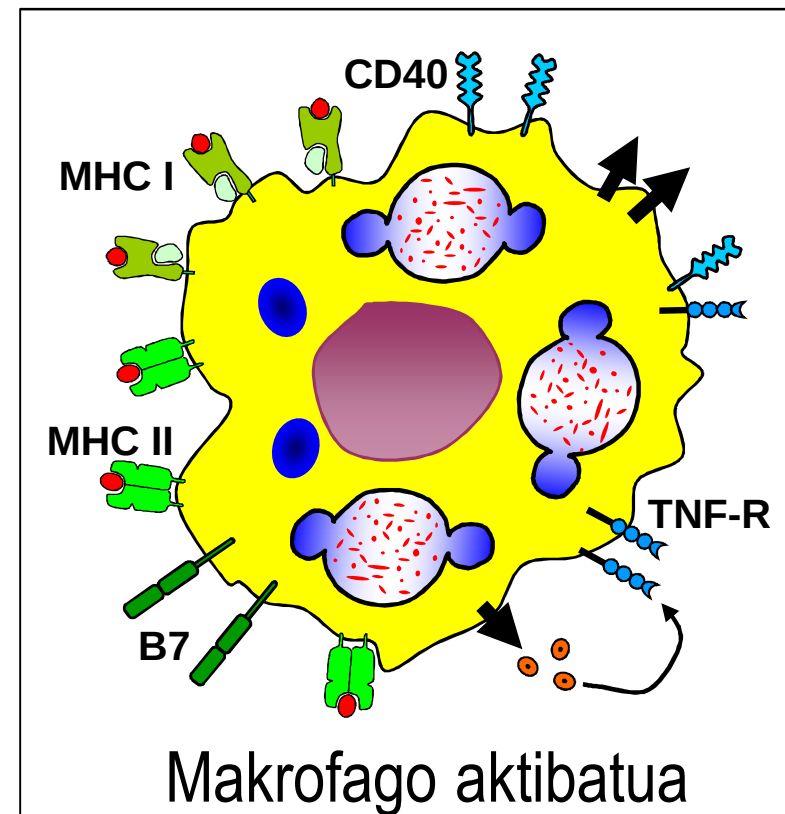

B. Lysinaren kopuru gehigarria desafio antigeniko batean Ig eta leukozitoak sintetizatzeke, bularraldeko muskuluak behar duen lisina erabilera murriztuarekin erlazionatuta.

Immunitate-sistemak eragindako patologiareen modulazioa

✓ Zelula zitotoxiko, NK, makrofago eta neutrofiloen funtzio efektoreengatik molekula suntsitzaileak sortzen dira eta horiek ehunetako patologia eragin dezakete..

✓ Antioxidatzaileek NO eta ROI osagaien ekintza toxikoen eragina txikiagotzen dute eta fase akutuko proteinengan ekintza babesgarriak dute. E bitamina mintzean eta C bitamina zitosolean.

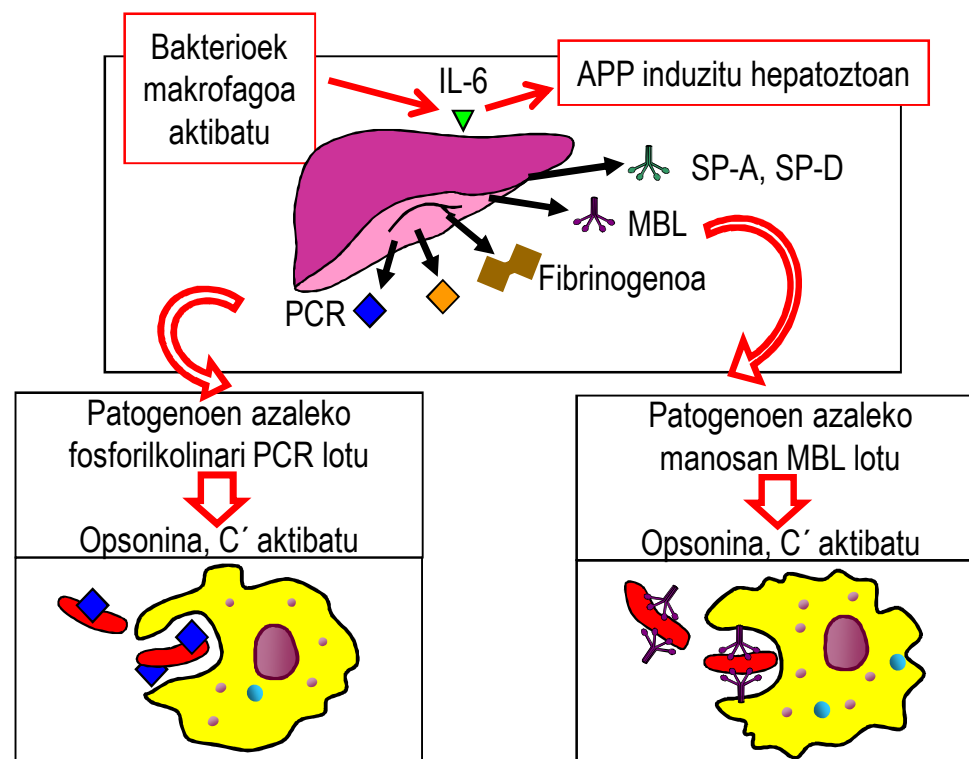

✓ Praktikan, bitaminak, dietan behar diren mailatik zenbait aldiz gora ematen dira. PUFA n-3ek mikroorganismoek eragindako hanturari lotutako patologia prebenitzen dute.

Immunitate nutrizionala

- Babes.-mekanismo bat da mikroorganismoen hazkuntza/ugalketa ekiditea beharrezko nutrienteak bahitzeagatik. Patogenoen hazkuntzarako fluido estrazelularrean mugatzaile nagusia burdina da.

- Erantzun immunearen zehar burdina harrapatzen duten proteinak ekoizten dira. Adibidez gibelean makrofagoek ekoiztutako laktoferrina, gatoglobina, eta hemopexina erabilgarria dagoen burdina eliminatzeko.

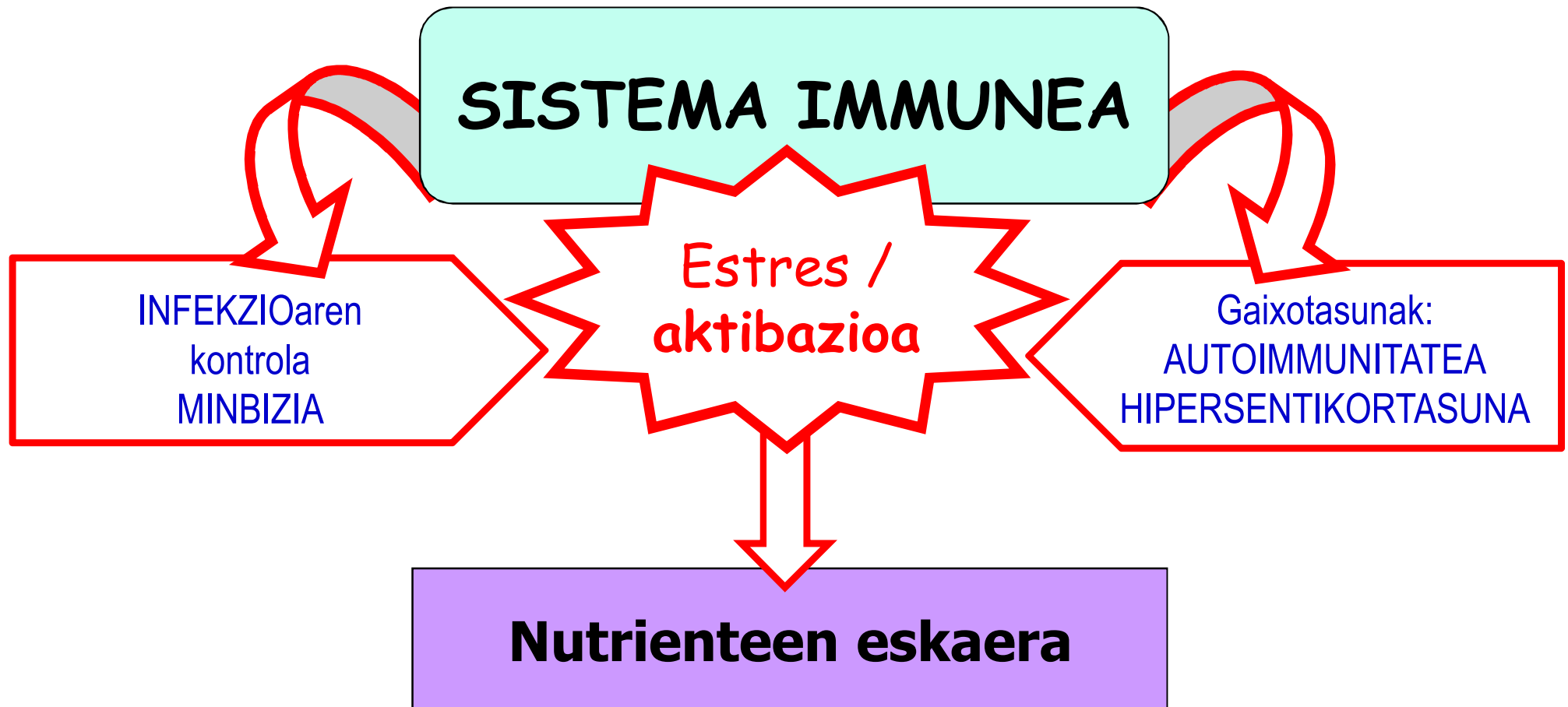
- Efektua neutralizatzeko burdina erabil daiteke baina kontrola arriskutsua da, zeren eta gehiegi ematen bada mikroorganismoen hazkuntza eragin daiteke.

Erantzun immunearen talka nutrienteen beharrean

---

nola eragiten du estres immunologikoak / immunitate-
sistemaren aktibazioak nutrienteen eskaeran?

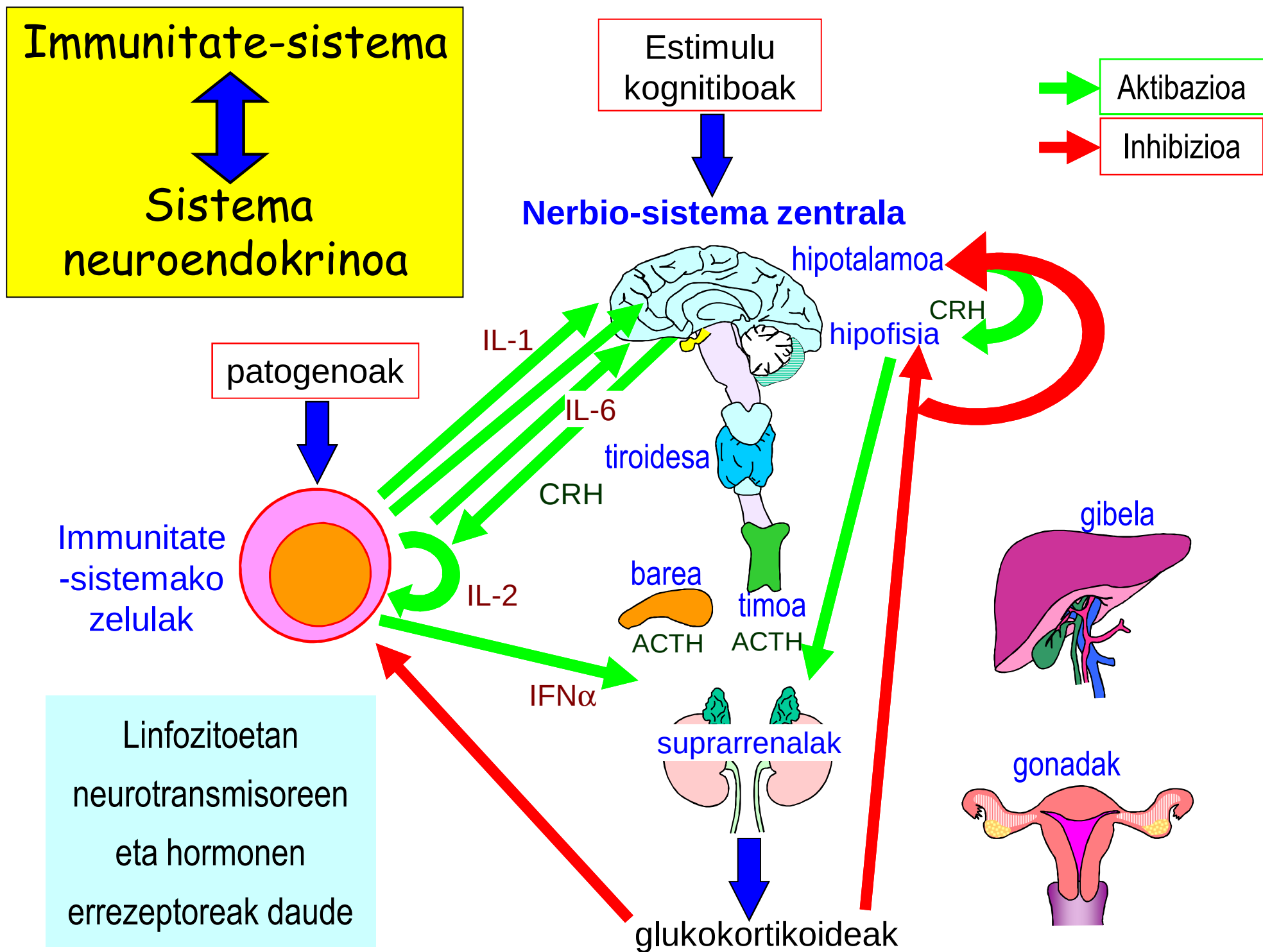

Erantzun immunearen eragina nutrienteen beharrean

- Erantzun immuneak estres-erantzuna eragiten du, zeinek nutrienteen beharretan eragin handia duen, batez ere fase akutuan.
- Beharren maila immunogenoaren naturaren eta erantzunaren kokapenaren eta kopuruaren menpekoa da.
- Seinale sistemikoak hazkuntzaren gutxipenean nabarmentzen dira.
- Immunitate-sistemak metabolismoa zuzentzen du, eta proteinen eta energiaren inpaktu kuantitatiboa detektatzen du beste sistema batzuekin duen komunikazioari esker.

IL-1, IL-6 eta TNF zitokina proinflamatorioen efektu nutrizional garrantzitsuak

Portaeran	Borondatezko kontsumoa ↓ Logurea ↑ Aktibitatea ↓
Energian	Atsedeen-energiaren gastua ↑ Gorputzeko tenperatura ↑ (sukarra) Aktibitatea ↓, hazkuntza, arrautzak, esnea
Proteinen metabolismoan	APPen sintesia ↑ Gorputzeko proteinen ordezkapena ↑ Muskuluetakoko proteinen degradazioa ↑ Aminoazidoen oxidazioa ↑
Glukosaren metabolismoan	Oxidazioa ↑ Glukoneogenesisia ↑
Lipidoen metabolismoan	Lipoprotein lipasa aktibitatea ↓ Adipozitoetan lipolisia ↓ Triglizeridoen sintesia gibelean ↑ Hipertriglizeridemia
Mineralen metabolismoan	Metalotionein-aren sintesia gibelean ↑ Laktoferrinaren sintesia ↑ Zeruloplasminaren sintesia gibelean ↑
Hormonen jariapena	Kortikosteroideak ↑ Tiroxina ↓ Glukagon ↑ Intsulina ↑ Hazkuntza-hormona ↑ (espezie-dependentea)

Erantzun immunearen inpaktua nutrienteen beharrean

Sistema immunearen eta beste sistema batzuen arteko komunikazioa:

- ✓ Zitokina proinflamatorioak (IL-1, IL-6, eta TNF)
- ✓ Hormonak (kortisona)
- ✓ Linfa-organoen inerbazioa

Aurreko 3 mekanismoek dietako nutrienteen harrapaketa hazkuntzarako, muskulu eskeletikorako edo ugalketarako zelulen aldaketa metabolikoak eta portaerakoak bideratzen dituzte, erantzun immunearen eta infekzioarekiko erresistentziaren alde.

Gaur egungo emaitzen arabera Th2 erantzunak ez luke eragin behar Th1 erantzunak eragiten dituen hainbeste nutrizio-aldaketa.

Estres immunologikoaren ondorioak

➤ Elikagaien ahorakina:

Anorexia

Metabolikoki eraginkortasunik eza

(~ ahorakinaren < % 70 → hazkuntzaren gutxipena eta letargia)

➤ Aminoazidoen beharra:

Lisina beharraren gutxipena

Masa eskeletikoaren (pektoral) galera

Dietako proteinen beharrak, estres immunologikoan zehar energiaren beharra baino gehiago gutxitzen dira.

➤ Beste nutriente batzuen beharra

bitaminak eta mineralak

(dietan daude segurtasun-mailatik gora)

Cu eta Zn

Gibelak erabiltzen ditu fase akutuko proteinak ekoizteko.
Uste da ondorengo eskaria handiagoa dela.

Zenbait gaixotasun eta gaixotasun-egoera

Nutrizio-eskasekin batera agertzen direnak eta oreka immunologikoa aldatzen dituztenak

GAIXOTASUNAK

Autoimmuneak
HIESA

Nahasmen gastrointestinalak

Crohn gaixotasuna

Infekzioak

Giltzurrun-gaixotasunak

Zirrosia

GAIXOTASUN- EGOERAK

Anorexia

Erredurak

Alkoholismoa

Traumatismoak

Zahartzea

Malnutrizioa

8. Modulazioa eta aldaketak
nerbio-sisteman ...

Heriotza

6. Immunitate-
sistemaren aldaketak ...

4. Sistema endokrinoaren
aldaketak ...

2. Immunitate-
sistemaren
aldaketak...

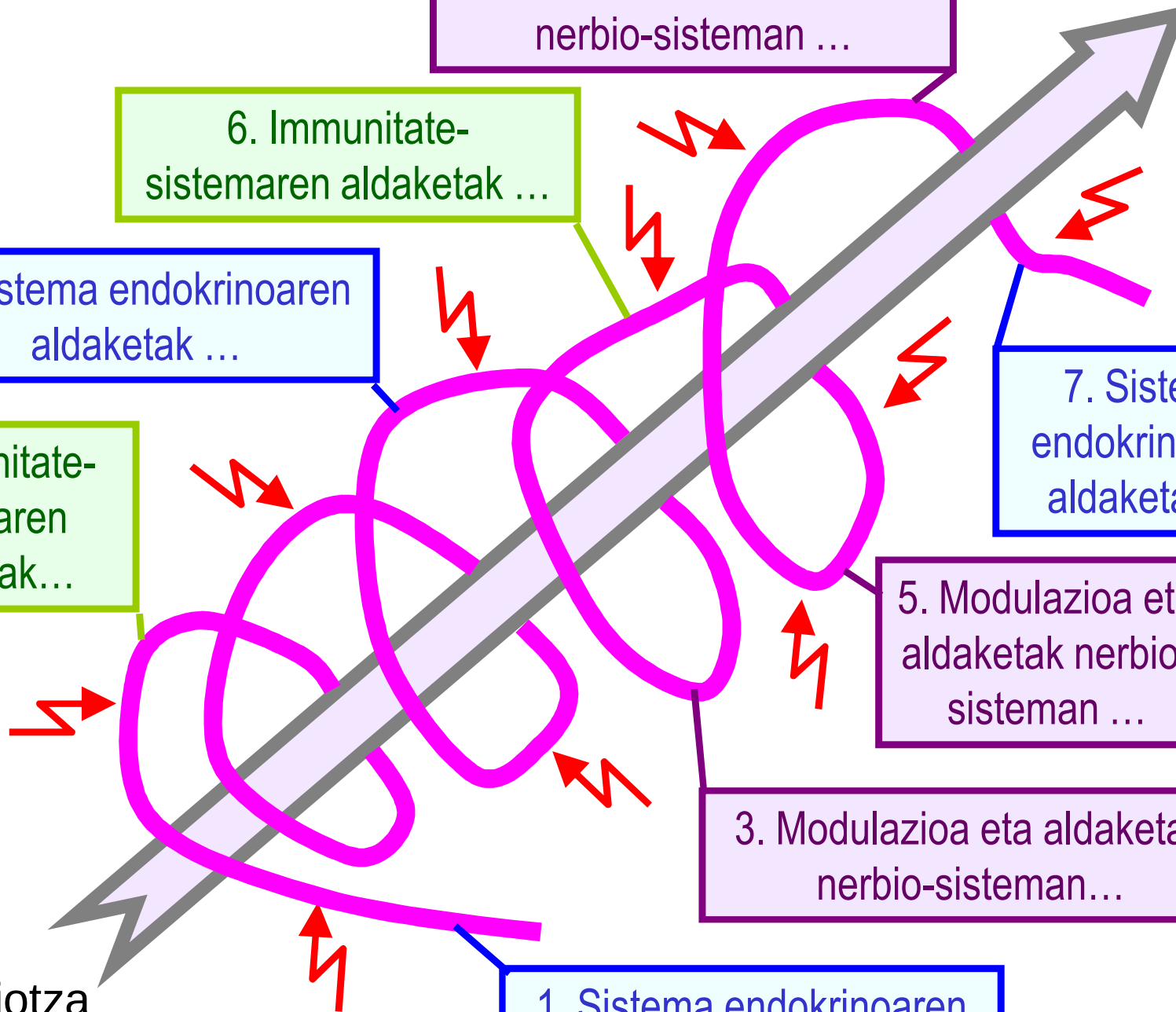
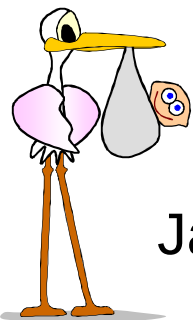
7. Sistema
endokrinoaren
aldaketak ...

5. Modulazioa eta
aldaketak nerbio-
sisteman ...

3. Modulazioa eta aldaketak
nerbio-sisteman...

1. Sistema endokrinoaren
aldaketak...

Jaiotza

Konklusioak

- ✓ Nutrienteak kofaktore gisa lan egiten dute erantzun immunean.
- ✓ Nutrienteek immunitate innatoaren eta adaptatiboaren gain efektu modulatzaileak dituzte. Efektu horiek neurgarriak dira *in vivo* eta *in vitro*.
- ✓ Maiz malnutrizioa infekzioekin batera doa.
- ✓ Nutrienteen berreskuratzeak, nutrienteak gehitzeak eta nutrienteen maila suprafisiologikoek ez dute eragin berdina immunitate-sisteman.